

***Жмак Антоніна Анатоліївна, викладач, вища категорія,
старший викладач***

*ДНЗ «Полонський агропромисловий центр професійної
освіти»*

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Зміст

1. Екологічне виховання в умовах кризи;
2. Формування екологічної свідомості;
3. Екологічна освіта на уроках;
4. Гуртки, як форма ековиховання;
5. Знання і дія в екологічному вихованні

Анотація: У статті розглянуто актуальність екологічного виховання в умовах сучасної екологічної кризи. Аналізуються теоретичні основи формування екологічної свідомості, зокрема екологічну грамотність, етику та компетентність. Значна увага приділяється практичному аспекту — позаурочній діяльності, зокрема роботі екологічного гуртка «Юний еколог». Наводиться приклад заняття, що інтегрує знання, емоційне переживання та активну участь здобувачів освіти. У даній статті

підкреслюється важливість єдності слова і дії у вихованні відповідального ставлення до довкілля.

Ключові слова: екологічне виховання, екологічна свідомість, сталий розвиток, практична діяльність.

Вступ

Сучасний світ переживає екологічну кризу, спричинену надмірним споживанням ресурсів, забрудненням довкілля та зміною клімату. У такій ситуації особливої актуальності набуває екологічне виховання, яке формує в здобувачів освіти екологічну культуру, відповідальність за стан природи та здатність діяти в інтересах збереження довкілля. Завдання педагогів — не лише надати знання про природу, а й виховати ціннісне ставлення до неї, що вимагає поєднання теорії з практикою.

Теоретичний аспект екологічного виховання

Екологічне виховання — це система цілеспрямованих педагогічних впливів, спрямованих на формування в особистості екологічної свідомості, світогляду, поведінки. Теоретична база ґрунтується на таких напрямках:

- *Екологічна грамотність* — знання про екосистеми, взаємозв'язки в природі, наслідки антропогенного впливу.
- *Екологічна етика* — формування відповідального ставлення до природи, розуміння своєї ролі у збереженні планети.

- *Екологічна компетентність* — здатність приймати рішення та діяти відповідно до принципів сталого розвитку.

Уроки біології, екології та географії — важлива платформа для засвоєння екологічних знань. Але лише уроками обмежитись не можна — потрібна діяльність, яка мотивує здобувачів освіти застосовувати знання у реальному житті.

Практика: екологічні гуртки та заняття

Ефективною формою екологічного виховання є гурткова робота, де здобувачі освіти через практичну діяльність пізнають природу, навчаються її берегти, розвивають навички екологічного мислення. Наведемо приклад заняття гуртка "Юний еколог".

Тема: *«Чиста планета починається з тебе»*

Мета:

- закріпити знання про сортування сміття та його вплив на довкілля;
- сформувати навички екологічно відповідальної поведінки;
- розвинути ініціативність і здатність до командної роботи.

Хід заняття:

1. Мотивація: демонстрація короткого відео про забруднення океанів пластиковими відходами.

2. Мозковий штурм: "Що я можу зробити вже сьогодні?"

3. Інформаційна частина:

- презентація про види сміття та способи його переробки;
- як правильно сортувати відходи вдома та в навчальному закладі.

4. Практична робота:

- майстер-клас "Нове життя пластикової пляшки": створення органайзерів чи прикрас;
- розподіл на групи: створення плакатів "Сортуй сміття — рятуй планету!";
- проведення досліджень про забруднення та очищення водоймищ.

5. Підсумок:

- рефлексія у формі гри "Так/Ні";
- створення "Екообіцянок" — кожен здобувач освіти записує, що він готовий змінити у своєму житті для збереження довкілля.

Результати:

Заняття поєднує знання, емоції та дію — саме це забезпечує стійкий ефект екологічного виховання. Діти не просто слухають — вони вчаться діяти, думати, змінювати світ навколо себе.

Висновок

Екологічне виховання — це не разова акція, а постійна, послідовна робота. Воно починається з уроків, продовжується в гуртках, виходить за межі навчального закладу — в родину, громаду, суспільство. Лише через єдність слова і дії, знання і прикладу ми зможемо виховати покоління, яке не тільки любитиме природу, а й зможе її зберегти.

Список використаної літератури:

Андрєєва Н. І. Екологічна культура: теорія і методика формування. — Харків: Основа, 2020. — 192 с. [С. 63-67];

Вербицький В. А. Екологічна освіта і виховання: навчальний посібник. — К.: Либідь, 2019. — 256 с. [С. 45-48];

Національна стратегія екологічної освіти в Україні на 2020–2030 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua> [РОЗДІЛ2];

Савченко О. Я. Теорія і методика виховання у школі. — К.: Генеза, 2018. — 320 с. [С.110-115];

ЮНЕСКО. Екологічна освіта для сталого розвитку. — Париж: UNESCO Publishing, 2021 [С. 28-31].